

P R E D G O V O R 7

Z A K A J S E O B L A Č I M O 9

Nejasnosti	10
Oblačenje kot kazen	13
Kulturološko dejanje	18
Jasnost in prividi	22
Zgodovina	29

K A K O S E O B L A Č I M O 37

Funkcionalno-estetska osnova	38
Modna osnova	40
Moda zmaguje	45

M O D N A S C E N A 47

Modnost	48
Kreatorji	54
Manekeni	58
Časopisi	63
Alternativa	67
Modni dogodki	71

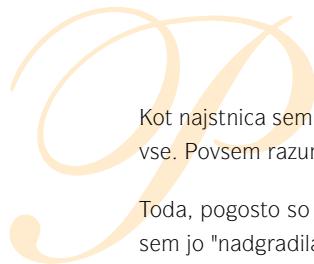
F E N O M E N I 73

Mini krilo	74
Visoke pete	78
Slovesna obleka	85
Kravata	88
Jeans	92
Krzno	97

M O D N I V S A K D A N 105

Prepovedi	106
Lepšanje in spolnost	110
Obraz in duša	112
Styling	114
Moda in stil	116
Obleka kaos	119
Civilna uniforma	122
Kič	124
Najboljše in najslabše oblečeni	127
Pogum	130

PREDGOVOR

Kot najstnica sem bila prepričana - tako kot večina šolarjev - da o oblačenju vem vse. Povsem razumljivo: vse piše v časopisih.

Toda, pogosto so se javljali razdirajoči dvomi: kljub temu, da sledim modi in da sem jo "nadgradila" z "lastno noto" (kratko krilo sem že bolj skrajšala, lase obarvala v še bolj oranž), sem čutila, da je nekaj hudo narobe. To sem reševala kot je običajno: z žurkami in ezoterično literaturo. Vendar, spokoj je bil le začasen. Kmalu je nejasni nemir še močneje potrkal na mojo vest. In zgodba se je ponovno zavrtela od začetka.

Ko sem pred petimi leti prebrala prvo izdajo te knjige, sem dojela, da o oblačenju nisem vedela ničesar. In, da sem premalo vedela o vsem, kar nas obdaja (avtor je v razprave o oblačenju vgradil veliko resnic o smislu življenja). Toda, knjiga v meni ni povzročila potrebe po kakih velikih načrtih in revolucionarnih spremembah (kasneje sem nekje prebrala, da imajo vse velike reči neopazen začetek). Se je pa vsidrala v moji zavesti in nevsiljivo deluje. Počasi prebuja in krepi določene notranje vzgibe, ki so bili omrtvičeni ali zaspani. Tako sem nekega dne, namesto na listanje revij, povsem spontano zavila v knjižnico. Od takrat mi prebujeni vzgibi vsake toliko časa prineso v življenjski vsakdan kakšno novo vsebino.

Seveda, spremenila sem tudi način oblačenja. Tudi to se je dogajalo postopoma, nevsiljivo. Skupaj s spremjanjem življenjskega nazora. Začutila sem, kot je v knjigi večkrat poudarjeno, zaobjetost misli in videza.

Danes je pogovor z mladostniki o iskanju življenjskega smisla - znotraj tega o različnih "odtisih" oblačenja - del mojih delovnih nalog. Namreč, srednješolce poučujem filozofijo. Ugotavljam, da večino mladostnikov obremenjujejo nejasnosti in sumi, ki so svojčas razdirali mene ter da jih skušajo razrešiti na isti ali podoben način. Začnemo se pogovarjati o kaki temi iz knjige, v prvem hipu se jim stališča avtorja zazdijo najbolj neverjetna. Ko pa problem analiziramo in pre-debatiramo, ugotovijo, da so kar najbolj logična, naravnost samoumevna, in se čudijo, da jim takoj niso bila jasna. S tem se potrjuje verododstojnost avtorja: ne biti omejen od najbližjega, biti zaobjet v najdaljšem.

In zares: avtor nam razgali veliko, da tako rečem, pred nosom nevidnega, hkrati pa ponudi zanesljiv kažipot za človeka dostenjno prihodnost. Zato je ta knjiga lahko dragocena popotnica. Za vse generacije in tudi za bodoče čase. V tej blagovno zamegljeni stvarnosti, na točasnem etičnem in estetskem brezpotju je posebej potrebna mladostnikom.

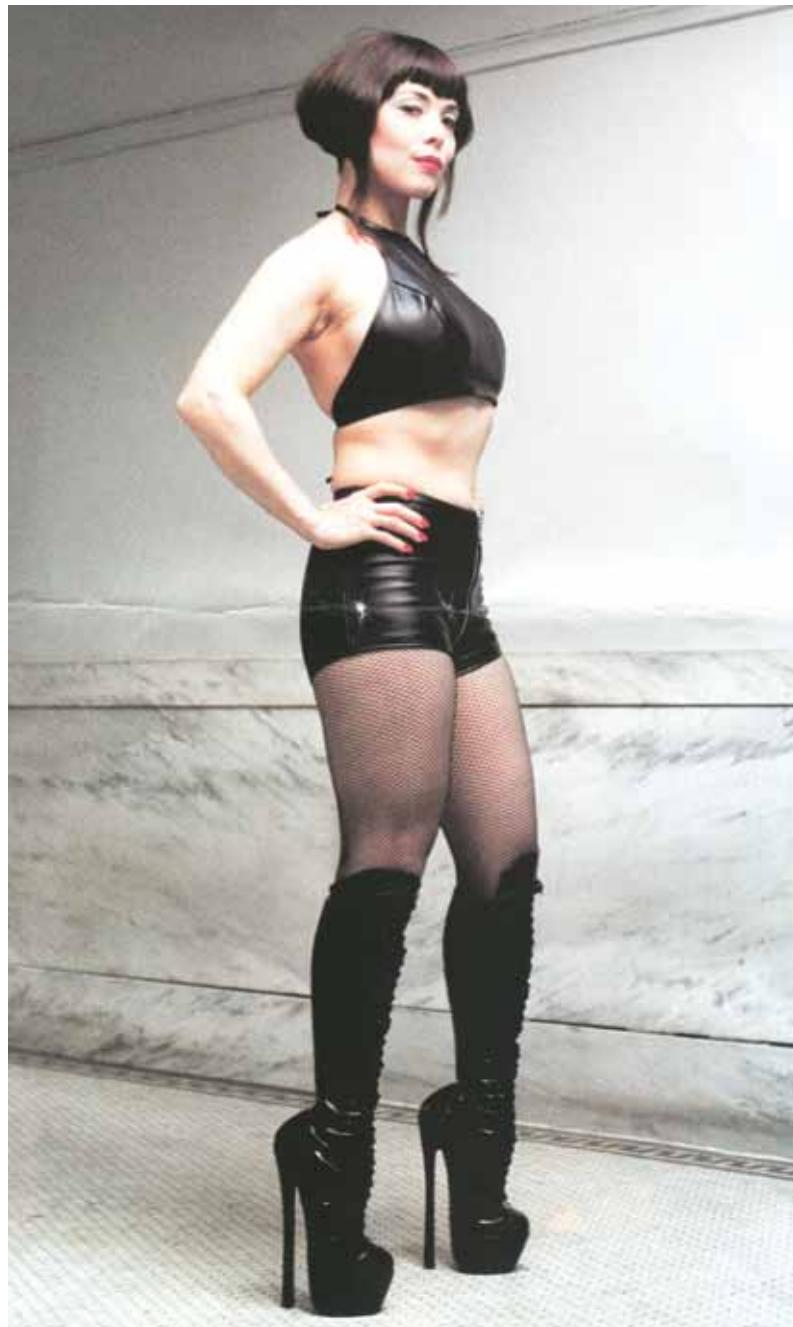
To dopolnjeno izdajo – glede na vsebinske in oblikovalne izboljšave (avtor je pri tem upošteval tudi nekaj mojih pedagoških izkušenj) – priporočam tudi tistim, ki prvo knjigo že imajo.

Mateja Jamnik

Ljubljana, februar 2006

Tudi zaradi tega upanja se bomo sami sebi smejali.

Slabo vidi, kdor gleda s tujimi očmi (ljudski pregovor).

Na ta vprašanja je treba pravočasno odgovoriti.

Seveda bi odgovore lahko poiskali v umetnosti ali filozofiji. No, če bomo malo zorali po modni ledini – s to knjigo to tudi počnemo – jih bomo našli.

Ob listanju starih modnih časopisov ali ko opazujejo lastna oblačila na starih fotografijah, se ljudje smejejo in čudijo sami sebi: "O bog, ali je mogoče, da sem se tako oblačil(a)!" V obleki princes kroja in elegantnih čevljih z visoko peto se ženska smeje sama sebi v pretekli modni sezoni, ko je bila v dolgih zvonastih hlačah ter čevljih z debelimi podplati. Čez dobro leto se bo s perspektive večplast-

Časopisi vedno vzbudijo zanimanje. Nihče pa časopisa ne odloži, ne da bi bil razočaran (Charles Lamb).

Primerjanje časopisov iz različnih predelov sveta, iz dežel z različno stopnjo razvitosti nas usmerja k ugotovitvi, da je sporočilo vseh neverjetno podobno. Razlike so samo navidezne; najpogosteje v grafičnih ali tehničnih rešitvah. Kot da vse ureja ista (nevidna) roka.

Vsi zagovarjajo modni koncept oblačenja, kot da je to nekaj samo po sebi umevnega. Posledice so spreminjanje bralcev v poslušne kupce nepotrebnih stvari, uniformiranje in razlepotevanje sveta, posredno tudi duha.

Ko modni teoretiki obešajo na obleko oznake umetnosti in hlinijo estetska doživetja, ustavljajo ali upočasnujejo duhovni razvoj bralca: potrebo po umetnosti je možno zadovoljiti z nakupom moderne obleke. Z nelogičnimi sodbami pri problematiziranju vsakodnevnih pojavov jih poneumljajo. Brez osnovne pismenosti jih sistematično onepismenjujejo.

Z očitnim propagiranjem določenih kreatorjev, proizvajalcev in trgovskih hiš radi koristoljubja, s krajo slikovnega in besedilnega gradiva modni uredniki in novinarji utrijujejo geslo: "Pomembno je, da se znajdeš, ni pomembno, kako."

Če bi zapisali usodne sledi tega gesla le v modni sferi, bi dobili pretresljivo sliko tistega dela naše stvarnosti, ki je skrita očem javnosti (razvidno v moji knjigi

Nedelja, 12. januarja 1997.

ZAPOVEDANO

Mehka skladnost

s kožo

Urša Jurak

Ob izvrsnih modnih invenčijah je zelo težko reči, da je nekaj dobročudnega kontroverzno. Tako kot za vse druge kombinacije svetločrnih čipk, nekaj ruša v celotno rumeno, pastelno zeleni in vinski rdeči barvi. V fotografijski portreti

Kokodaka lahko vsak, ne more pa vsak znesti jajca (ljudski pregorov).

To je treba vedeti.

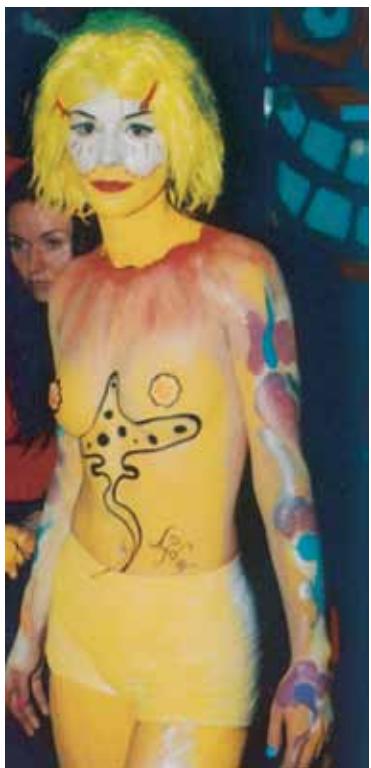
Prava svoboda uboga zakone (Jacques Perk).

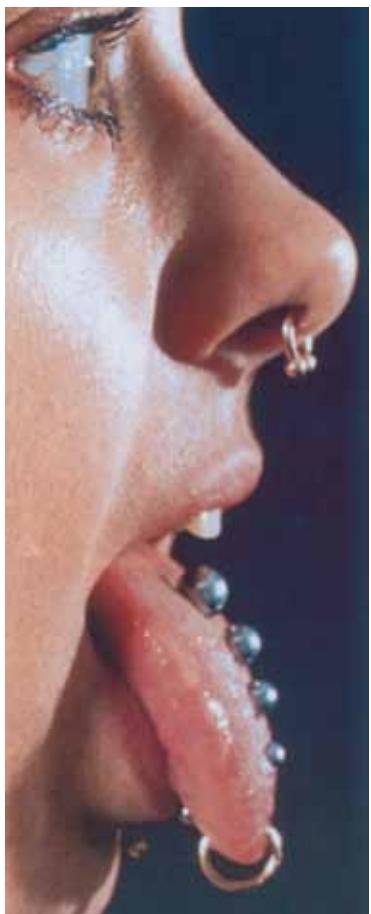
Zapeljevanje je nasilje (Lessing).

nezaželene odzive okolice. Če je skladno z vtipom, ki ga kažemo o sebi, nimamo pravice obsojati odzivanja okolice, ne glede na to, ali nam ugaja ali ne. Ko v gledališču vsakdanjosti človek manipulira z marsikatero vlogo, pridobiva številne privilegije. Zato mora tudi morebitno škodo utrpeti sam.

Tudi pri tem je treba opozoriti na naše dejanske in navidezne potrebe oziroma na spopad med njimi. Nekomu se bo morda zdelo, da je njegova potreba – in temeljna sestavina svobode – da gre med ljudi v kratkih hlačah, bos, razgaljenih prsi, umazan ali pa posebej seksi. Vendar je treba razločno povedati, da to pomeni zanikanje življenske poetike v bivalnem okolju. Kazanje krivih nog, razpolkanih pet, dlakavih prsi in zamaščenega trebuha (ki se posebej kažejo poleti) ali povzročanje seksualne napetosti v nepravem času in na nepravem kraju dejansko pomenijo razgradnjo poetskega. Torej zanikanje resnične potrebe nekaterih sobivajočih. In kaj zdaj?

Za blagor kozmetične industrije

Za razcvet nadomestne spolnosti

Nekaj gnilega je v državi Danksi (Shakespeare).

Strat po nekoristnem

Bistvo – napeto stanje posameznika, ki v labirintu neobetavnega življenja mrzlično išče izhod – morda najbolje nakazujejo ulični odgovori “prestopnikov”: “vse je sranje” ali “imam jih poln kurc”. Večja kot je potreba po iskanju izhoda, bolj pošasten je videz (dokaz iskanja).

Vsek človek, ki ne doživi občutka življenjske samouresničitve, prej ali slej zabrede v krizna stanja. Možnost, da resnično zaživi, posebno v bogatejšem delu sveta, je vse manjša. Mlad človek, ki so ga starši z avtomobilom vozili v osnovno šolo, mu pisali domače naloge, mu pri osemnajstih kupili avtomobil in mu po študiju zagotovili službo, kupili stanovanje in še naprej kuhalo kosilo in likali perilo, prav gotovo nima nič od življenja (“Kar ne boli, ni življenje.” – Ivo Andrič). Tak človek jasneje ali bolj megleno čuti, da nekaj ni v redu (vse ima, toda ničesar ni dosegel). Odvisno od njegove psihične strukture in stanja v družbi – robotizacija in ustvarjanje brezdušne družbe povečujeta brezup – njegovo nezadovoljstvo ostaja znosno ali se povečuje do “eksplozije”.

Kot nam kažejo novodobne “protikulture” skupine (punkerji, rockerji, rockabillyji, raverji, skinheadi, heavymetalci, bikerji), dušečo moro življenjske praznine poskušajo mladi prevladati na različne načine. Nekateri se oddaljujejo od resničnosti in tonejo v misticizem (najboljši primer so hipiji in pripadniki gibanja new age), drugi kažejo na nasprotnike – norme, običaje, vrednostne sisteme, druge skupine, tujce – ali vzvišene cilje – poveličevanje lastnega naroda ali neke posebne ideologije – in začenjajo “sveto vojno”.

Ko se človek sooči z dejstvom, da je izčrpal vse možnosti, da bi ustvaril nekaj velikega ter se tako oddolžil življenju, in se sreča z življenjsko brezizhodnostjo, mu, nepripravljenemu na življenje, ena možnost vedno ostaja: vojna. Z mlini na veter ali resnična.